

DSOG *bladet*

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Bestyrelsens klumme 3
Meddelelser fra redaktøren 6
DSOG's bestyrelse 6

Artikler og debat

Nyt fra Historisk Arbejdsgruppe 10

Annoncering af møder & kurser

18-20 ugers undersøgelse. Screening for
misdannelse med ultralyd 12

Hot topics in OB-GYN 12

Kursus i fostermedisin, ultralyddiagnostik i
gynekologi og obstetrik (Trinn II/III) 14

DFKO

Nyt fra DFKO 19

NFOG

NFOG visitor program 2006 20

FYGO

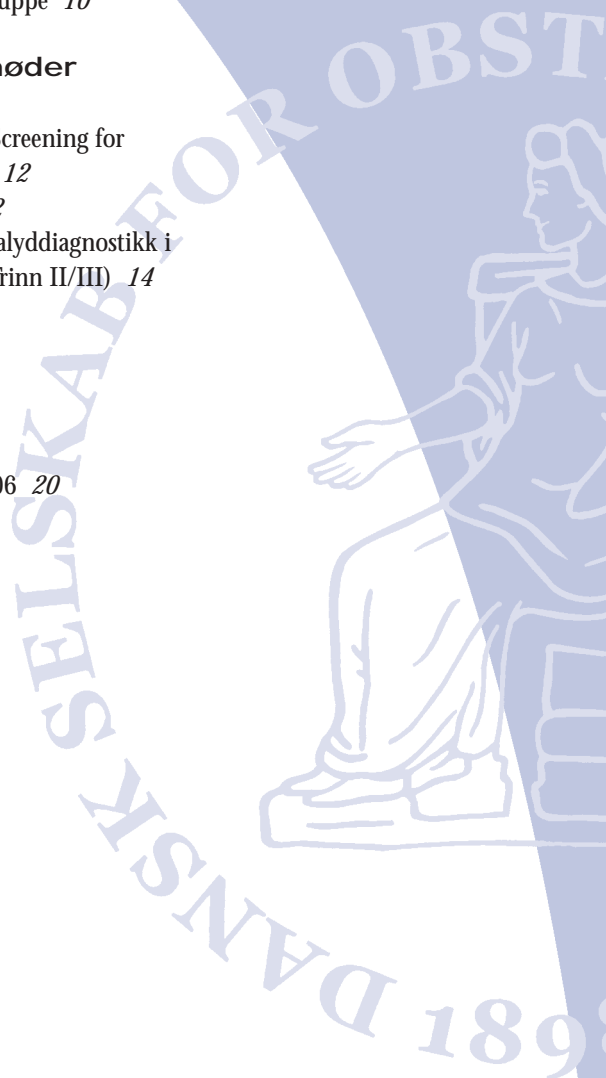
FYGO nyt Maj 2005 21

2005

Juni

Nr. 3

Årgang 26

Bestyrelsens klumme

Kan man blive »høj« af at deltage i et videnskabeligt møde? Ja, tilsyneladende. Ifølge rigtig mange deltagere i DSOGs forårsmøde var det lige netop den oplevelse, de havde. Også i bestyrelsen synes vi, at det var et forrygende møde med en farvestrålende palet af meget varierede indslag, alle af en høj kvalitet.

Efterårets mismod over en svigtende deltagelse i efterårsmødet var afløst af glæde over en rekordhøj tilslutning med i alt 165 deltagere.

Mange har hørt om ham, en del har tidligere oplevet ham, Kypros Nicolaides, det store navn inden for føtal medicin. Nicolaides levede til fulde op til forventningerne og fredag fik vi således en veloplagt sprudlende gennemgang af føtal medicinens fremskridt – med en entydig lovprisning af kvindens frie valg og en cadeau til den danske håndtering af den prænatale diagnostik. Indlægget indeholdt flere provokatoriske hints til den klassiske obstetrik. Blandt andet for fortsat at tro, at det er muligt at bestemme fostrets rotation under fødslen ved vaginal eksploration; videnskabelige undersøgelser har vist, at det ikke er muligt selv for erfarne fødselshjælpere; men ifølge Nicolaides kan man (han) vha ultralyd. Så måske skal vi også på fødestuen have ultralydsapparatet som fast del af undersøgelsesudstyret.

Afdelingerne i HS havde arrangeret lørdagens videnskabelige program med patienten og lægens ændrede roller som det overordnende – og meget aktuelle – tema. Dagen bød på en lang række fortræffelige oplæg med titler som »Det frie valgs tyranni«, »Tallenes forførelse« og »Hvad betyder håbet for patientens valg?« Karakteristisk for sessionen var, at mange af foredragsholderne ikke var læger – men personer med en helt anden faglig baggrund som præst, psykolog, jordemoder, og dermed med en ofte

ganske anden tilgang til problemstillingerne. Det var oplysende og inspirerende at få lægerollen beskrevet »udefra« – blandt andet, at det er karakteristisk, at læger i vanskelige situationer griber til at handle. Det er jo en nødvendig evne at have som læge, men i nogle situationer kan der være et større behov for at afvente, lytte m.m.

Ole Hartling, formand for Etisk Råd og præsten Preben Kok stillede – i modsætning til Nicolaides – spørgsmål ved fordelene ved »det frie valg« - og så det snarere som et stort problem. De pointerede, at det er tvivlsomt, om der reelt er tale om et frit valg. Preben Kok talte om, at magt og skyld er intimt forbundet; at man f.eks. ikke kan have skyld i situationer, man ingen magt har over – og at erkendelse heraf kan være en stor hjælp – f.eks. for lægen, der har en patient, der ikke bliver rask trods relevant behandling – fordi lægen faktisk ikke har magt til at helbrede patienten; for moderen med det intrauterint døde barn, som kan blive frigjort fra sin skyld, når hun indser, at hun ikke har magt over barnets tilstand.

Flere indlæg af vore egne kolleger belyste hvordan patienter og læger faktisk vælger i det virkelige liv, bl.a. i forhold til prænatal diagno-

stik, total versus supravaginal hysterectomi og endometriosebehandling.

Informeret valg i forbindelse med f.eks. prænatal diagnostik forudsætter, at vi faktisk er i stand til at formidle resultatet af en risikovurdering, så patienten forstår informationen. At det ikke er så enkelt blev illustreret i et inspirerende oplæg af Morten Hedegaard og Anette Tønnes Pedersen. Vi må se i øjnene, at vores viden om hvordan denne informationsopgave bedst varetages endnu er utilstrækkelig.

Som en god afrunding oplevede vi forskellige lægetyper i klip dels fra Nils Malmros »At kende sandheden« og dels fra filmen »Forbrydelser« instrueret af Anette K. Olesen.

Dagens højaktuelle emne var dermed belyst i en usædvanligt helstøbt form, der ikke kan undgå at få indflydelse på, hvordan tilhørerne fremover vil udfylde deres lægerolle.

Et omfattende referat af generalforsamlingen vil foreligge i det kommende nummer af bladet. Her er grund til at nævne de ændringer, der er sket i bestyrelsen. Nyvalgt blev Jakob Dinnesen, prækursist i Århus og medlem af FYGOs bestyrelse. Thomas Larsen, der har fungeret som en fortræffelig organisatorisk sekretær de sidste to år, blev genvalgt. Nye associerede medlemmer er den nyvalgte formand for FYGO, Christina Damsted Petersen, og Jan Pelle, formand for DFKO siden januar. Det er godt med nye medlemmer, som kan bidrage med et frisk pust og nye synsvinkler; vi glæder os til det fremtidige samarbejde.

Men der er jo desværre også en bagside; vi må sige farvel til nogle af de »gamle« medlemmer. Det drejer sig om Gitte Eriksen, tidligere FYGO formand, og Suzan Lenz, tidligere formand for DFKO, to yderst engagerede og markante personligheder, som har sat deres tydelige fingeraftryk på bestyrelsesarbejdet, tak for det! Begge har heldigvis valgt at fortsætte deres organisatoriske engagement, Gitte i Undervis-

ningsudvalget og Suzan som bestyrelsesmedlem i EBCOG og i FAPS. Vi er overbeviste om, at jeres nye arbejdsmarker vil få stor fornøjelse af jeres entusiasme og store erfaring.

Også tak til DSOGs mange udvalg og arbejdsgrupper, der gør en kæmpeindsats for specialiet og i en række tilfælde har bistået bestyrelsen med uvurderlig hjælp. Læs de mange beretninger fra arbejdsgrupper og udvalg (findes på hjemmesiden), hvoraf den omfattende aktivitet tydeligt fremgår.

Vi har i DSOG været i den privilegerede situation at have en dybt engageret webmaster, som har opbygget og vedligeholdt vores hjemmeside på den ypperste vis, Søren Brostrøm. Søren har imidlertid ønsket at ophøre med hvervet efter 5 år for at hellige sig andre opgaver. I manges bevidsthed er DSOGs hjemmeside næsten lig med Søren – Hjertelig tak til Søren for den enestående indsats og held og lykke med de fremtidige planer. Efter nogen søgen er det nu heldigvis lykkedes at finde en afløser efter Søren, Peter Secher, som i løbet af forsommeren overtager jobbet som webmaster. Peter har allerede stor erfaring fra FYGO, hvis hjemmeside han gennem længere tid har haft ansvaret for. Vi er overordentlig glade for at Peter har villet påtage sig opgaven og glæder os til arbejde sammen med ham.

Men forårsmødet er jo ikke bare et input til intellektet men også til synet, ganen og maven – følelserne og grinet!

Det er egentlig ubegribeligt, hvor hurtigt en samling dagligdagspåkædte generalforsamlingsdeltagere kan forandres til næsten uigenkendelige pyntede, gallaklædte festdeltagere. Det er en stor fornøjelse at opleve, at vi sammen kan være seriøse og faglige, men at vi også er i stand til at dele fornøjelse og glæde. Efter en lækker middag så vi alle frem til aftenens clou: årets revy. Boss Charlotte Wilken var i tøjet og opførte sammen med sit rutinerede

hold af gyn-obs m/k'ere endnu en oplagt, provokerende, sød og drillende DSOG revy – med akkompagnement af egne DSOG-musikere. Gruppen har arbejdet intenst med at skrive, synge, agere, imitere, koreografer og instruere – vi værdsætter virkelig denne særlige DSOG arbejdsgruppes indsats – det er intet mindre end unikt! Vi er nogle, der allerede er begyndt at glæde os til revyen anno 2007.

Musikken havde på forhånd annonceret, at de forventede at spille så længe, vi kunne holde ud. Men sådan blev det ikke helt; Godt ud på natten forblev det »sidste nummer« faktisk det sidste nummer, på trods af, at dansegulvet stadig var fuldt af energiske folk, der tilsyneladende havde taget udmeldingen om vigtigheden af motion dybt alvorligt.

Som de fleste ting her i livet har også den overvældende deltagelse en bagside; værelseskapaciteten på Hindsgavl er begrænset og en del måtte overnatte på det nærliggende Byggecenter. Det er naturligvis ikke optimalt og bestyrelsen vil overveje alternative lokaliteter for de fremtidige forårsmøder. Der er imidlertid mange forhold, der skal tages i betragtning, geografi, værelseskapacitet, omgivelser, økonomi mm, som vi nøje vil overveje før vi flytter arrangementet.

Bestyrelsen fremlagde på generalforsamlingen sine overvejelser om at nedlægge efterårsmødet mod en udvidelse af forårsmødet med en halv dag. Bortset fra tilkendegivelser af ønsket om at bevare den traditionsrige fest i Domus Medica, opfattede bestyrelsen forsamlingens tilkendegivelse som en accept af forslaget. Vi vil snarest tage fat på det praktiske arrangement i samarbejde med afdelingen i Ålborg, der har sagt ja til at stå for lørdagens videnskabelige program ved næste års forårsmøde; det er en stor udfordring, som vi er glade for I vil løfte.

Den nye bestyrelse har afholdt sit første møde i en rigtig god ånd; arbejdsomt men også

med en stor del humor. Vi afholder strategi week-end sidst i august, hvor det besluttes hvilke emner, vi især vil arbejde med i den kommende periode. Har nogle forslag hertil, modtager vi meget gerne en henvendelse fra jer.

På vegne af bestyrelsen ønskes I alle en god sommer.

Lone Hvidman

Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer for medlemsbladet i 2005:

15. juli/17. august

9. september/12. oktober

4. november/7. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadline og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOG's hjemmeside, bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOG's hjemmeside: www.dsog.dk

Indlæg sendes på diskette eller via e-mail til Thomas Larsen, læge
Thorsens Allé 16
9000 Ålborg
e-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

DSOG er medlemsblad for Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven:
Thomas Larsen

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:
Lægeforeningens forlag

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

DSOG's bestyrelse

Formand

Lone Hvidman, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus
8200 Århus N
Telefon: 89 49 55 66
Privat: Østermarksvej 5, 8300 Odder
Telefon: 86 54 39 23
E-mail: lone.hvidman@dadlnet.dk

Næstformand

Helle Meinertz, klinikleder, dr.med.
Fertilitetsklinikken, afsnit 455
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
H:S Hvidovre Hospital
Kettegård Allé 30, 2650 Hvidovre
Telefon: 36 32 36 32
Privat: Springbanen 35, st., lejl. 4, 2820 Gentofte
Telefon: 24 27 83 92
E-mail: helle.meinertz@dadlnet.dk

Organisatorisk sekretær

Thomas Larsen, kursusreservelæge
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
Aalborg Sygehus Nord
Reberbansgade, Postboks 561, 9100 Ålborg
Telefon: 99 32 11 11
Privat: Thorsens Allé 16, 9000 Ålborg
Telefon: 98 11 77 78
E-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

Kasserer

Thea Lousen, afdelingslæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus,
8200 Århus N
Telefon: 89 49 55 66
Privat: Hostrups Have 17, 4.th,
1954 Frederiksberg C
Telefon: 35 24 10 32
E-mail: lousen@dadlnet.dk

Videnskabelig sekretær

Thue Bryndorf, overlæge, dr.med.
 Kromosomlaboratoriet, afsnit 4052
 H:S Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Tlf. 35 45 48 85
 Privat: Granholmen 28, 2840 Holte
 Telefon 45 41 01 02
 E-mail: thue.bryndorf@dadlnet.dk

Uddannelsessøgende

Jakob Graves Rønck Dinesen, reservelæge.
 Aarhus sygehus; NBG
 Onkologisk afdeling, afd. D
 Nørrebrogade, 8000 Århus C
 Telefon: 89 49 33 33
 Privat: Bekkasinevej 5, 8382 Hinnerup
 Telefon: 86 91 05 92 / 20 25 95 75
 E-mail: jad@dadlnet.dk

Øvrige medlemmer

Anne Dreisler, speciallæge i gynækologi
 & obstetrik
 Ølandsgade 2, 2. tv., 2300 København S
 Telefon: 32 54 55 45, fax: 32 96 55 46
 Privat: Københavnsvej 38, 3400 Hillerød
 Telefon: 48 25 15 99
 E-mail: anne.dreisler@dadlnet.dk

Formand for FYGO

Christina Damsted Petersen, reservelæge
 Sexologisk Klinik, afsnit 7.1.11
 H:S Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Telefon: 35 45 71 11
 Privat: Vesterbrogade 46, 5. th.
 1620 København V
 Telefon: 33 13 48 19
 E-mail: cdp@inet.uni2.dk

Formand for DFKO

Jan Pelle, speciallæge
 Søndre Stationsvej 31
 4200 Slagelse
 Telefon: 58 53 23 10; lægetelefon: 58 53 23 12
 Privat: Gedevassevej 48, 3520 Farum
 Telefon: 44 95 67 07
 E-mail: pelle@dadlnet.dk

Formand for undervisningsudvalget

Lisa Bang, afdelingslæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling G
 Amtssygehuset i Gentofte
 Niels Andersensvej 65, 2900 Hellerup
 Privat: Olfert Fischersgade 46 st., lejl. 3.
 1311 København K
 Telefon: 33 91 51 72
 E-mail: lisa@dadlnet.dk

Formand for efteruddannelsesudvalget

Anders Atke, overlæge, klinisk lektor
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling
 Frederiksberg Hospital,
 Nrd. Fasanvej 57, 2000 Frederiksberg
 Telefon: 38 16 38 16
 Privat: Smedebakken 40, 3200 Helsingør
 Telefon: 48 79 30 01
 E-mail: atke@dadlnet.dk

Webmaster

Peter Secher, kursusreservelæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling
 Viborg Sygehus, Heibergs Allé 4
 Postboks 130, 8800 Viborg
 Telefon: 89 27 27 27
 Privat: Espedalen 31, 8240 Risskov
 Telefon: 86 21 10 62
 E-mail: secher@dadlnet.dk

Nyt fra Historisk Arbejdsgruppe

Måske var de første medicinhistoriske spørgsmål for svære. I hvert fald har arbejdsgruppen ikke modtaget et eneste forslag til løsninger. Vi vil overveje, om der skal udsættes en anden præmie end æren.

Løsninger på de medicin-historiske spørgsmål i DSOG-bladet nr. 2, 2005:

1. Quiz:

Det indgreb, som professor Leopold Meyer udførte første gang i Danmark den 8. september 1904, var sterilisation af en kvinde. Patienten (nr. 975/1904) var 30 år og havde et snævert bækken. Hun havde født fem gange tidligere, men alle børnene var enten dødfødte eller døde lige efter fødslen. Derfor bad hun om at få foretaget kejsersnit med samtidig sterilisation. Professor Meyer indvilgede i at operere. Indgrebet blev udført i kloroformanæstesi, og sterilisationen blev foretaget som bilateral salpingektomi med excision af uterinhjørnerne. Barnet overlevede, og patienten blev udskrevet i velbefindende den 1. oktober 1904.

Kilder:

- 1) Dyre Trolle. The History of Caesarean Section. C. A. Reitzel Booksellers. København 1982.
- 2) Torsten Sørensen. Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi 1898 – 1998. DSOG. København 1998.

2. Quiz:

Det obstetriske instrument, der så længe kunne bevares som en familiehemmelighed, var fødetangen. Og familien hed Chamberlen. Stamfaderen William Chamberlen, der var Huguenot, levede i Paris, men måtte flygtede til England i 1569. Hans søn, Peter Chamberlen (1560–1631), betragtes som opfinder af fødetangen. Flere af William Chamberlens efterkommere – familieforholdene er meget indviklede – prakti-

serede i de følgende år som kirurger og fødsels-hjælpere. En af dem, Hugh Chamberlen, kom i 1670 til Paris for at sælge familiehemmeligheden for en høj pris – muligvis, fordi han manglede penge.

For at han kunne demonstrere fødetangens anvendelighed, overlod Francois Mauriceau ham den 19. august 1670 en patient med bækkenforsnævring; på det tidspunkt havde hun været i fødsel i otte dage. Chamberlen lovede at forløse kvinden på et øjeblik, men måtte opgive efter tre timer. Hun døde uforløst næste dag.

Dette forløb betød imidlertid, at Chamberlen ikke kunne sælge sit hemmelige instrument i Paris. I stedet solgte han det til Rogier van Roonhuyze i Amsterdam o. 1688. Roonhuyze dannede et konsortium, der fortsatte hemmeligholdelsen af tangen og kun afslørede deres viden om instrumentet for en pris af 1500–2000 gylden.

Hemmeligheden blev først afsløret i 1747 af en assistent, der havde beluret sin mester. Men på det tidspunkt var hemmeligheden om fødetangen også blevet røbet i England. Og herefter – fra midten af det 18. århundrede – begyndte en faglig diskussion om indikationer for tangforløsningen og teknikken ved anlægelse af tangen. Men det er en anden historie.

Når fødetangen og brugen af den overhovedet kunne holdes hemmelig i så mange år, skyldes det, at fødselshjælperen arbejdede under dække af et stort lagen, der blev bredt ud over ham og patienten.

Kilder:

- 1) Edv. Gotfredsen. Medicinens historie, 2. udgave, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København 1964.
- 2) E. Ingerslev. Fødetangen. En obstetricisk Studie. Andr. Fred. Høst & Søns Forlag, Kjøbenhavn 1887.

Medicinhistorisk Quiz:

1. Quiz:

Patienten hed Jane Todd Crawford. Hun red 60 miles på hesteryg for at blive opereret, og nogle

uger efter operationen red hun 60 miles tilbage. Hvilken operation? Hvornår og af hvem blev hun opereret?

2. Quiz:

På herregården Voergaard i Vensyssel findes nogle kirurgiske instrumenter, som er opkaldt efter en fransk kirurg. Hvilke instrumenter? Hvilken kirurg og hvordan var forbindelsen mellem ham og Voergaard?

Svar på spørgsmålene kan sendes til e-mail-adressen: torsor@fks.vejleamt.dk med angivelse af afsender.

Torsten Sørensen

Selskabets tidligere formænd Niels Peter Ernst 1921–22

Af Aksel P. Lange

NP Ernst studerede kirurgi flere steder i udlandet, bl.a. hos Wertheim i Wien, hvor han opholdt sig i ca. en måned i 1897 og igen et par måneder i 1900. Han tog det initiativ der førte til oprettelse af Cankerkomitéen, hvis næstformand, han var i de første 2 år for siden at være komiteens sekretær i en årrække.

NP Ernst var proprietærsøn født på Rolyk-kegård ved Nakskov i 1868. Efter embedseksamen i 1894 valgte han en kirurgisk uddannelse. Udover de allerede nævnte ophold hos Wertheim foretog han i 1905 en 3 måneders studierejse til Berlin, Wien og Bern. Han var reservekirurg på Sct. Josephs Hospital 1901–05. I 1905 blev han udnævnt til overlæge ved Sct. Elisabeths hospital, hvor han fungerede til sin død.

Sct. Elisabeths hospital blev indviet 30. oktober 1905. Det blev opført af Sct. Elisabeths søstrenes orden. Denne orden var ca. 10 år for-

inden blevet inviteret til Amager for at betjene den forholdsvis store katolske menighed i Sundbyerne. »Hospitalet afhjalp en stor mangel i Sundbyerne og det fik hurtigt et særdeles godt ry, især takket være søstrenes og den første overlæge, Niels Peter Ernst's utrættelige indsats« (1)

Fra 1908 fungerede NP Ernst tillige som konsultativ Kirurg ved Finsens medicinske Lysinstitut. Også dengang gav behandlingen af Cancer colli uteri anledning til diskussion, ikke mindst på grund af den dårlige prognose i de ofte fremskredne tilfælde. NP Ernst var som det fremgår med til at indføre Wertheims operationsmetoder, men indså, at der skulle mere til for at forbedre overlevelsen.

I 1904 foreslog han, at den gynækologiske forening skulle nedsætte et udvalg til bekæmpelse af denne kræftform gennem information og oplysning, der skulle have til formål at få kvinder med symptomer til at henvende sig til lægerne på et tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet. Mange var betænkelige ved sådanne »skræmmekampagner«, men resultatet blev, at der i Lægeforeningens regi allerede i 1905 blev nedsat en Cankerkomité. Cankerkomitéen blev forløber for Den Danske Kræftkomité og Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse, stiftet i 1927 (2). Læs mere om NP Ernst's store fortjeneste på dette felt i (2).

Sammen med J. Fibiger repræsenterede han Danmark ved den internationale Kræftkonference i Bruxelles 1913. Han var ordentligt medlem af denne komité fra 1909.

NP Ernst var viceformand i Foreningen for Gynækologi og Obstetrik 1910 og døde som formand for Foreningen i 1922 kun 54 år gammel. »Han var meget afholdt, men sled sig bogstavelig op i tjenesten.« (1)

1. E. Husted: En Matador på Amager. P.64ff: De katolske ejendomme. Forlaget Ama'r.
2. T. Sørensen: Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi 1898–1998, kap 13

M Ø D E R O G K U R S E R

18–20 ugers undersøgelse Screening for misdannelser med ultralyd

Målgruppe:

Jordemødre, sygeplejersker og læger med interesse for obstetrisk ultralyd.

Tid og sted:

8. september 2005, Fra kl. 10.00 til kl. 17.00,
»Festsalen«, Holbæk Sygehus.

Arrangør:

DSOG's kursusrække.

Undervisere:

Læger med speciel baggrund i obstetrisk ultralyd.

Kursusleder:

Torben Larsen, funktionschef, dr.med.
Vestsjællands Amt.

Kursussekretær:

Annette Christensen. Tlf. 59 48 42 51
chanci@vestamt.dk

Tilmelding:

Ved indbetaling af 500 kr. med tydelig navn og adresse og tlf. til: konto: Danske Bank, Reg. Nr. 4420, Konto nr. 44 20 94 06 96.

Kurset er af DSOG godkendt til 6 CME point.
ISUOG Sponsored Course.

Program (tentativt):

09.00–10.00 Coffee
10.00–10.05 Welcome
10.05–10.45 Physic and ultrasound equipment optimizing

10.45–11.10 Information and examination technique
11.10–11.55 Central nervous system
11.55–12.30 Live demonstration
12.30–13.00 Lunch
13.00–13.45 Thorax
13.45–14.10 Gastro-intestinal canal
14.10–14.45 Urinary system
14.45–15.00 Coffee
15.00–15.20 Abdominal wall defects
15.20–15.35 Extremities
15.35–16.00 Live demonstration
16.00–16.20 Ethical aspects
16.20–17.00 Multiple choice and evaluation
17.00– End of official program ...

Hot topics in OB-GYN

Place:

Oslo, Holmenkollen, Soria Moria Hotel and Conference Center.

Date:

06. – 08.10.2005.

Organizer:

NFOG Educational Board
Juha Mäkinen (President),
juha.makinen@tyks.fi
Tone Skeie Jensen (Secretary),
tone.skeie-jensen@radiumhospitalet.no
Jens Gudmundsson (Vice president),
jens@landspitali.is
Anders Atke, atke@dadlnet.dk
Liskulla Sylven,
lisskulla.sylven@karolinksa.se

Thursday 6/10 2005

15:00 Registration, exhibition, coffee, sandwich

Hot Topics 2005

16.00 Opening. Juha Mäkinen, Finland

Prenatal screening – why, when and for whom?

Chairman: Jens Gudmundsson

- 16.10 Introduction. Jens Gudmundsson, Iceland
- 16.15 Prenatal screening in Iceland Assoc. prof. Hildur Hardardottir, Iceland
- 16.45 First check-up of pregnancy by ultrasound: What and when? Prof. Seth Granberg, Sweden
- 17.15 What is recommended use of ultrasound during pregnancy? Dr. Synnove Lian Johnsen, Norway
- 17.45 Finnish consensus of prenatal screening. Doc. Eeva Ekholm, Finland
- 18.15 Panel discussion: Can we have a consensus in Nordic countries? Torvid Kiserud Norway; Synnove Lian Johnsen, Norway; Anders Atke, Denmark; Hildur Hardardottir, Iceland; Seth Granberg, Sweden; Eeva Ekholm, Finland
- 19.30 Get together Buffet dinner

Friday 7/10 2005**Preterm birth**

Chairman: Anders Atke

- 08.30 Introduction. Anders Atke, Denmark
- 08.40 Current knowledge of etiology of preterm birth. Dr. Ronnie Lamont, UK
- 09.15 New biochemical predictors of preterm labor. Dr. Mika Nuutila, Finland

- 09.45 Management of preterm labour and birth. Prof. Ingemar Ingemarsson, Sweden
- 10.15 Coffee
- 10.45 The role of progesterone treatment in preterm birth. Dr. Ronnie Lamont, UK
- 11.15 The premature growth-restricted: surveillance and timing of delivery. Prof. Torvid Kiserud, Norway
- 11.45 Discussion
- 12.00 Lunch

Friday 7/10 2005**Gynecological cancer treatment – is it progressing?**

Chairman: Tone Skeie Jensen

- 13.30 Introduction. Tone Skeie Jensen, Norway
- 13.45½ The benefits of centralising treatment. Prof. Bjorn Hagen, Norway
- 14.15 Sentinel node detection: does it improve cancer treatment? Prof. Ate Van der Zee, Holland
- 14.45 Quality of life in patients with gynaecological cancer. Dr. Pernille Tine Jensen, Denmark
- 15.15 Coffee
- 15.45 The role of laparoscopy in gynecological cancers. Prof. Ate Van der Zee, Holland
- 16.15 Tailoring the treatment of cervical cancer. Dr. Gunnar Kristensen, Norway
- 16.45 New directions in gynaecological cancer research in the Nordic Countries. Doc. Seija Grénman, Finland
- 17.15 Discussion
- 19.30 Dinner

Saturday 8/10 2005**Miscellaneous**

Chairman: Lisskulla Sylven

- 08.30 Introduction. Lisskulla Sylven, Sweden
- 08.45 HPV screening in clinical practice
Dr. Lena Dillner, Sweden
- 09.15 What is the adequate treatment of menorrhagia in 2005?
Dr. Rolf Kirschner, Norway
- 09.45 Elevated prolactin levels – to treat or not to treat, that's the question. Assoc. prof. Angelica Hirschberg, Sweden
- 10.15 Coffee
- 10.45 New medical products for stress incontinence: slings, bulking and tablets. Dr. Lone Mouritsen, Denmark
- 11.15 Maturation of oocytes in vitro
Prof. Outi Hovatta, Sweden,
- 11.45 Update of hormonal IUD
Dr. Ritva Hurskainen, Finland
- 12.15 Vulvar disease and pain – a challenge for the specialist. Dr. Karin Edgardh, Norway

– Hot Topics 2005,

- 12.45 Closing, Juha Mäkinen, Finland
- Lunch and farewell

For more information:

tone.skeie-jensen@radiumhospitalet.no

Details for registration: www.tsforum.no

Kursus i fostermedisin, ultralyddiagnostikk i gynekologi og obstetrikk (Trinn II/III)**Hotel Playa La Arena, Los Gigantes, Tenerife****Tid:**

16.–23. oktober 2005

Sted:

Hotel Playa La Arena, Los Gigantes, Tenerife (Spanien)

Språk:

Skandinavisk Kursavgift: NOK 5.800

Ledsageravgift: NOK 800

Kurset er arrangert av professor Sturla Eik-Nes og det norske center for føtalmedisin i Trondheim.

Tema for forelesninger og praktiske demonstrasjoner (6 timers daglig undervisning med etterfølgende hands-on).

Generelle emner

- Standardisering og dokumentasjon
- Sikkerhetsaspekter – oppdatering
- Transducerhygiene
- Fosterets normale anatomi – praktisk demo
- Terminbestemmelse – nye metoder

Ultralyd i første trimester

- Tidlig ultralyd (11/0 – 13/6 uker), mar-kører, CVS og AC
- Nakkeoppklaring (NT), måling
- Kvalitetssikring av tidlig screening
- Ultralyd uke 12 og 18, sammenligning
- Doppeltest, Trippeltest

- Embryonale/tidlig føtale utviklingsavvik
- Tvillinger – embryologi, diagnostikk
- Truende abort

Hjerteundersøkelse

- Det normale hjertet
- Epidemiologi
- Diagnostikk av hjertefeil
- Praktisk demo av hjerteundersøkelse

Etikk og prenatal diagnostikk

- Doppler i obstetrikk
- Teknikk
- Arteriell Doppler
- Venøs Doppler
- Doppler i klinisk overvåking 24 – 32 uker
- Praktisk demo av Dopplerundersøkelse

Føtale utviklingsavvik (2. og 3. trimester)

- CNS
- Thorax
- Gastrointestinal traktus
- Bukvegg
- Urogenitalsystem
- Skjelett
- Kromosommarkører
- Invasiv diagnostikk og behandling
- Føtal anemi; transfusjoner

Gynekologi

- Uterus, malformasjoner, tumores
- Utredning av blødningsforstyrrelser
- Adnex og adnex tumores
- Ektopisk graviditet
- Postmenopausale blødninger
- Postmenopausale cyster
- Smerteutredning

Foruten generelle emner i fostermedisin og obstetriske og gynekologiske ultralyd vil kurset fokusere spesielt på *ultralyd uke 11/0 – 13/6*, *Doppler ultralyd på gravide, etikk og prenatal*

diagnostikk, diagnostikk av utviklingsavvik med vektlegging av fosterhertet. Det blir også praktiske demonstrasjoner på medbrakte gravide. Kurset egner seg som oppfrisking for gynekologer i sykehus og i privat praksis og jordmødre og »sygepleiersker«. Et stort og godt kurskompendium er inkludert i prisen.

Gjesteforelesere fra Lund/Malmö

Professor med. dr. Karel Marsal

Professor med. dr. Lil Valentin

Biomedicinsk analytiker Ann Thuring Jönsson

Gjesteforeleser fra København

Professor dr. med. Ann Tabor

Gjesteforelesere fra Oslo

Seksjonsoverlege dr. med. Guttorm Haugen

Forelesere fra NSF/NTNU

Professor dr. med. Sturla H. Eik-Nes

Overlege dr. med. Harm-Gerd Blaas

Overlege Anne Brantberg

Overlege Stein Erik Haugen, Barnekir. avd.

Avd. jordmor Gerd Inger Lånke

Jordmor 1 Bente Simensen

Universitetslektor Eva Tegnander

1. amanuensis dr. philos. Berge Solberg

Påmelding

Påmelding er bindende!

Påmeldingsfrist:

8. Juli 2005.

Betalingsmåte:

Faktura vil bli tilsendt. Betalingsfrist er 31. Aug. 2005.

Avbestilling:

Administrasjonsavgift på NOK 500, legerklåring må vedlegges.

Reise og oppholdskostnader:

Inkludert i grunnprisen er: flyreise, fly-tillegg, skatt, flymat, busstransport på kurssted, avbestillingsforsikring, hotell i delt dobbeltrom og frokost/morgenmad 9.700

Tilllegg:

Enkelrom tillegg	1.700
Havsutsikt	520
Halvpension	450
Reiseforsikring: Plus i N og S. Basic i DK.	230
Reiseforsikring: Total i N og S. Plus i DK.	400

- Alle priser er oppgitt i norske kroner (NOK). Det tas forbehold om eventuelle endringer i valutakurs og tur-operatør-avgift.
- Reise og opphold er basert på en total charter pakkeløsning for gruppe/konferanse.
- Ønsker kursdeltakere eget reiseopplegg må hver enkelt besørge dette.
- Flyselskapet har rett til å endre på reisetider innenfor en periode på 24 timer.
- Påmeldingen er bindende, og evt avbestilling medfører gebyr. Turoperatør refunderer kun i henhold til gjeldende regler for charter.

Yderligere informasjon og påmelding

Rita Norström, B-K Medical AB Sverige
Tel +46-8-744-02-11 Fax +46-8-744 02 12
E-post: rno@se.bkmed.com

Nyt fra DFKO

Praksisovertagelse

Edith Svare er pr 1. maj 2005 tildelt ydernummer til fuldtidspraksis i Frederiksborg Amt til praksis i Helsingør.

Edith Svares deltidspaksis i Roskilde Amt overtages af Helle Clausen pr 1. juni 2005.

Ellen Birgitte Glavind overtager Carsten Byrjalsens fuldtidspraksis i Vejle Amt pr 1. september.

Kursusvirksomhed

1. april afholdt gynækologklubben et kursus i vulvasygdomme. Kurset var velbesøgt. Næsten alle praktiserende gynækologer deltog og kurset var åbent for interesserede kolleger fra sygehusafdelingerne.

Kurset var rigtig godt og vi blev opdateret på dette område der fylder godt op i en gynækologisk speciallægepraksis.

Næste kursus og klubmøde afholdes den 30. september og 1. oktober 2005 på Helnan Marselis Hotel i Århus. Emnet er kvalitetssikring i speciallægepraksis.

Aborter i speciallægepraksis

Det har taget tid at tilpasse honorarforslagene til aborter i speciallægepraksis. Amtsrådsforeningens repræsentant har ønsket en meget differentieret honorarliste, der tager hensyn til alle tænkelige kombinationer.

Det færdige forslag er nu afleveret til forhandlingsparterne og herefter kan vi blot vente på resultatet.

Certificering

Der er så småt ved at komme gang i certificeringen i ultralydsundersøgelse af testes og mammae.

Det går stadig langsomt. Vi opfordrer sta-

dig medlemmerne til at få de teoretiske kurser fulgt op med de praktiske prøver.

Jan Pelle 11. maj 2005

NFOG visitor program 2006

Purpose:

- to enhance opportunities to improve clinical skills and/or develop and share the expertise of departments by visiting a highly qualified Nordic Department of Obstetrics and Gynecology
- promote Nordic co-operation and networking.

NFOG support is aimed at:

- covering travelling expenses and accommodation (if not arranged by the hosting clinic). The total maximum support will be decided by the board of NFOG. Daily allowances are not included as a full salary from the sending clinic is mandatory.

Length:

- Minimum 1 week.

Applicants:

- Trainees at the final stages of specialization or specialists working at hospitals.

Applications must include:

- Short CV of the visitor.
- Length of the visit.
- Goal of the visit and how it will be achieved according to the plan accepted in advance by the hosting and sending clinics.
- Budget of the visit.

Deadline of applications is December 1st, 2005

Applications should be sent to:
Satu Suhonen, secretary general of NFOG
P.O.Box 610
00029

HUS

Finland

e-mail: satu.suhonen@hus.fi

Important:

From NFOG Visitor Program you can apply support only for future visits, not visits already made. The applicants will be informed of the decisions by the end of January 2006.

Report:

A written report to the NFOG board should be sent within 3 months after the visit. The report should include evaluation of the visit by the visitor, the clinic hosting the visit and the clinic sending a visitor.

Further information:

Seija Grenman, chairman of the scientific committee of NFOG
e-mail: seija.grenman@tyks.fi

Satu Suhonen, secretary general of NFOG
e-mail: satu.suhonen@hyks.fi

FYGO nyt Maj 2005

Den nye bestyrelse

FYGO's bestyrelse har atter konstitueret sig efter en ny generalforsamling.

Vi har måtte sige farvel til vores formand gennem 2 år, Gitte Eriksen, som har valgt at kaste sig over opgaven som undervisningsansvarlig overlæge på Skejby og Thea Lousen, som fortsætter som DSOG's kasser. Som et frisk pust byder vi velkommen til to jyder som er kommet ind i bestyrelsen, henholdsvis Kathrine Birch, introduktionslæge i Viborg og Jakob Dinesen, praksist og ansat på Skejby. Den øvrige bestyrelse kan ses på www.FYGO.dk under bestyrelse. Endvidere tak til de som virket indenfor og udenfor som associerede medlemmer af FYGO's bestyrelse i de sidste to år.

Bestyrelsen har holdt sit første bestyrelsesmøde og glæder sig til at tage fat på de mange opgaver som venter forude. Mest aktuelt er at få indflydelse på rammerne på forskningstræningen som er blevet foreslået kogt ned til et forskningsmodul som involverer 20 dage, hvoraf de ti dage går til teoretisk kursusvirksomhed og ti dage til praktisk virksomhed. Mere nyt om detaljerne vil følge i næste FYGO nyt. Undervisningsudvalget, DSOG's bestyrelse og FYGO arbejder på at få størst mulig indflydelse på udviklingsprocessen, således at medlemmerne tilgodeses bedst muligt.

Generalforsamling 17.marts 2005

Endnu engang holdt FYGO generalforsamling på Ledernes Uddannelsescenter, Odense. Emnet for det videnskabelige program var livsstil og forebyggelse ses med obstetriske og gynækologiske øjne. Bjørn Richelsen, formand for ernæringsrådet gav os indsigt i hvor svært det at

få patienterne til at holde vægten nede når de først har tabt sig. Overlæge Marianne Hertz talte om den vanskelige behandling af spiseforstyrrelser hos gynækologiske og obstetriske patienter, Jørgen Rungby opdaterede vores viden om PCO og de seneste rekommendationer. Overlæge Jan Stener Jørgensen viste os de seneste tal fra sundhedsstyrelsen vedr. fødselskomplikationer for adipøse kvinder. Tallene var næsten ikke tørre og ganske opsigtsvækkende.

Generalforsamlingen bød udover ovennævnte valg af ny bestyrelse på muligheden for at få luftet spørgsmål til den afgående bestyrelsen og især spørgsmål vedr. det nye pointsystem til hoveduddannelsen. Der var en del forvirring og utilfredshed omkring overgangsordningen i kirurgi. Vi håber at alle der har haft kirurgi har søgt i denne runde. Sidste mulighed for at få det »3« point for kirurgi er ved ansøgningsrunden efteråret 2005. Bestyrelsen vil tage initiativ til skriftligt at orientere alle FYGO-medlemmer om problemstillingen og hvorledes de sidste som mangler at få point for deres kirurgi, skal forholde sig inden udgangen af 2005.

I forlængelse af foredragsholderens retningslinjer for ½ times motion dagligt, tog vi tråden op og bød op til Salsa. Underholdningen bød på glad musik og muligheden for at møde næsten samtlige internatdeltagere. Efter mange positive tilbagemeldinger vil vi forsøge at gøre det til en tradition i fremtiden at arrangere underholdning til FYGO's generalforsamling.

Bestyrelsens fremtidige opgaver

Vil bl.a. være at:

- Oprette en hotline på FYGO's hjemmeside således at ansøgere til hoveduddannelsesstillinger kan få hjælp til deres ansøgninger.
- Holde os orienteret om hvorledes vurderingen af de seneste kursusansøgninger er foregået og udfaldet deraf.

- Bidrage med en FYGO person til alle inspektorbeføg. Enkelte gange har man desværre glemt at invitere en FYGO person til f.eks. et genbesøg. Det vil vi forsøge at rette op på.
- Bidrage med en FYGO repræsentant i den gynækologiske Ulf-gruppe som DSOG barsler med.
- Forfølge medlemmernes mange ønsker for nye kurser fordelt geografisk og økonomisk således at mange tilgodeses.
- Holde os orienteret om hvad der foregår i andre sandkasser. FYGO er bl.a. indbudt til at deltage i Yngre Endokrinologers årsmøde i august i Kolding.
- Arrangere ENTOG-udveksling i Danmark november 2006. Der vil i år være øget mulighed for at deltage i ENTOG udveksling i Barcelona i November. Har det din interesse, så hold dig orienteret via bladet. Opslaget kommer i næste blad. Udgifter til transport, kost og logi dækkes af FYGO. Du skal blot have fri fra din afdeling – med løn!

FYGO's kurser for sommerferien

Maj, Odense – Den svære samtale.

Maj, Malmø – NFYOG.

Med ønske om en god sommerferie.

På vegne af FYGO's bestyrelse

Christina Damsted Petersen

formand

